

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHOOLD: Kjærlighetens seier over hatet. — Pinsetanker. — St. Olavsmenigheten i Trondheim feirer jubileum. — Tro og fornuft. — † Pastor Weirig in memoriam. — «Kristi herskare». — † Søster Louise Germaine Martin. — Tollfrie tanker. — Et lite kursus i kirkelatin. — Herhjemme.

Kjærlighetens seier over hatet.

**Preken holdt av biskop Mangers, Kristi himmelfarsdag —
i anledning den Hl. Faders biskopjubileum.**

Du er Peter og på dette fjell vil jeg bygge min Kirke, og helvetes porter skal ikke vinne over den. Matt. 16, 18.

Høgtelskede i Herren.

Når vi i dag er samlet for å minnes vår hellige Faders 25 års fest som biskop, minnes i ærbødighet, takk og kjærlighet den dag da han fikk den hele fylde av den prestelige verdighet og hans navn ble knyttet til de to forrige pavers virke i Kirkens og menneskehetens tjeneste, da må vi uvilkårlig tenke på det store ansvar som hviler på ham i disse vanskelige tider og våre bønner må stige opp til Gud både for hans person og for hele Kristi hjord. Og det er helt naturlig at våre tanker går tilbake til den første biskop av Rom, til ham som fikk den største oppgave noe menneske noen gang har fått lagt på sine skuldre, da Frelseren ga ham Petrusnavnet og forkynte ham at Guds rike på jorden skulde grunnlegges på ham og at ondskapens makter aldri skulde få bukt med det.

Det kan synes merkelig at dette rike, denne Kirke, dette levende guddommelige organ — like så høgt hevet over alle andre organismer som Kristus er hevet over alle skapninger — ble betrodd til menneskehender og menneskesinn, til ufullkomne hender og et skrøpelig sinn, som endog falt for fristelsen til å fornekte sin herre og mester. Men Frelseren hadde sin mening med dette, og denne mening står i dag lysende klar for oss: i en verden som siden syndefallet har «ligget i det onde» og er utsatt for stadige angrep fra «ondskapens åndehær», skulde det reises en festning, bygget av levende steiner, en festning som ved sin uinntagelighet klart skulde

vitne ned gjennom alle tider at guddommelig kjærlighet er sterkere enn satanisk hat. Klart skulde den vitne om de verdier, som møll og rust ikke kan fortere, og om disse verdiers evighetsliv overfor alt det timelige. Klart skulde den forkynne eksistensen av en objektiv sannhet overfor alle de subjektive meninger som vilde løpe storm mot den, en sannhet som er det endelige mål for alle livsveger, hvor forvirrende og innviklet de enn måtte bukte seg. Og denne sannhetsveg og dette kjærlighetsliv skulde ha sin synlige skikkelse i apostlen Peter og hans etterfølgere, som er satt til å vokte porten til Guds rike som det bærende, veiledende, opplysende og elskende prinsipp i tilværelsen.

Århunderer, ja snart årtusener er gått siden da, og vi som lever i dag erkjenner det som de første kristne trodde: Kristi ord og Kristi oppgave til Peter og hans etterfølgere har vært og er fremdeles realiteter, som har stått for alle påkjenninger både utefra og innenfra. I Kirkens og dens overhyrers historie viser det seg klart at intet kan overvinne, ennsi drepe den sannhet som er av Gud. Menneskelig skrøpeligheit, forfølgelser, hat og annen ondskap lar den bare tre mer lysende fram og gjør den bare sterkere i sine virkninger. Hver gang den er blitt slått til jorden av indre eller ytre angrep og dens fiender har forberedt seg på å nyte sin triumf, har den reist seg med fornyet kraft.

Det har sin grunn i at Kirkens rike er «Guds stad»: civitas Dei, som kirkefaren Augustin sier. Den er likevel ikke verdensfjern. Nei. Den er blant menneskene, den er til for menneskene og virker blant menneskene. Men den har sine grunnsetninger som flyter ut av den guddommelige åpenbaring og

som er evige og uforanderlige. Det er med disse grunnsetninger at biskopen i Rom, midt i alle menneskelige lidenskaper og motstridende interesser, styrer denne Guds stad, som har sannheten som sitt lys, kjærligheten som sin gjerning, evigheten som sitt mål. Og derfor er den uovervinnelig. Den strøm av kjærlighet og kjærlighetens fred, som har vært og fremdeles er Kirkens bevegende kraft, har alltid vist seg sterkere enn hat og ufred. Døden og alle dens fortropper har alltid måttet vike for oppstandelsens evangelium. Til evig tid vil sannheten alltid være sterkere enn løgnen. Kjærligheten vil være sterkere enn hatet.

Det er denne erkjennelse og denne visshet som gjør at vi i dag, midt i en jern- og blodtid, «skjønt bedrøvet og likevel glade», kan feire en takkefest, og ut fra vår tro, vårt håp og vår kjærlighet istemme et «Te Deum» for Peters etterfølger i Rom, vår hellige Fader, pave Pius XII. Vi vet jo alle med hvilken visdom og klokskap han styrer Guds kirke. Hele hans virksomhet kan sammenfattes i de ord han uttalte i sin juletale 1940: «Kjærlighetens seier over hatet.» Han er helt innstillet på det åndelige, det guddommelige, og det er kilden til hans dype forståelse for alt menneskelig og grunnen til at han med liv og sjel går inn for å lindre menneskenød og overbevise verden om at bare rettferd og kjærlighet kan skape gode mellomfolkelige vilkår. Besjelet av en faderlig kjærlighet som omfatter alle folk og alle nasjoner, hevet over alle de lidenskaper som har styrtet verden i ulykken, minner han menneskeheten med alvor og godhet om de moralske plikter som må oppfylles for å nå til en rettferdig og varig fred. Hatet er fienden og derfor må det overvinnnes. Kjærligheten må seire over hatet, denne universelle kjærlighet som er summen og målet for det kristelige ideal som bygger bro over alle motsetninger, slik at den forener mennesker av forskjellige trosbekjennelser og interesser, av forskjellige nasjoner og raser. Seiren over hatet er kjærlighetens seier: det er Kristi seier i menneskenes og i folkenes samvittighet. I den kristne moral er det ikke plass for hat, hverken mot fienden eller mot synderen. Slik lyder pavens formaninger.

Derfor må vår takk i dag også forme seg som en bønn: måtte pavens røst, røsten fra Peters stol, bli hørt og fulgt. Måtte denne røst som stadig maner til fred, snart kunde trenge gjennom de tordnende brak fra krigens maskiner og den jamrende gråt fra nødens, sorgens og fortvilelsens ofre, så kjærligheten får seire over hatet. Det er denne tro og dette håp som holder oss oppe i en tid, da tilsynelatende alt er i oppløsning, da alt flyter, da det rokkes ved alle tilvante begrep og forhold og da det, som den ene dag troner fast og tilforlately, den annen dag kan ligge knust i støvet og skuffe og ødelegge dem som trodde å kunne bygge sin tilværelse på det. I denne tid har vi katolikker i vår hellige Kirke et tilfluktssted, en kraftkilde, som aldri svikter og aldri kan svikte, fordi dens stifter har gitt den det klare løfte å ville være med den «alle dager». Når som helst kan vi gå til Kirkens øverste hyrde

og alle dens hyrder, som nøklene til Guds rike er betrodd til, og få åpnet for dets kraft og fred både i oss selv og i alle mellommenneskelige forhold, for Guds rike er jo iblant oss. Til oss står det da at våre ord og vår ferd må være slik at vi vitner om sannheten og berettigelsen av vår tro og vårt håp, at vi i alt viser oss som verdige barn av vår hellige Fader og handler etter hans formaninger.

Når vi i dag minnes hans innsats for Kirken og menneskeheten gjennom 25 år, da må vi føle det som en kjær plikt å tenke hver dag på ham i våre bønner og hver dag følge hans eksempel i vårt arbeid. Og når vi på denne dag føler oss som bevisste borgere i det Guds rike som er blant oss og som hviler på den trygge fjellgrunn, på Peter, da bærer også vi levende steiner, ja, da er vi også levende steiner i Kirkens herlige bygg og vi gjør vårt til at det reiser seg for våre medmennesker i all sin storhet, fasthet og menneskelighet. I denne tid, da mennesket, det menneskelige og menneskesønnen fornektes, forhånes og forfølges, er det en stor og hellig oppgave for oss alle å være surdeigen. Kan hende er ansvaret størst for oss, som er bare en liten flokk her i vårt elskede Norge. La oss i stillhet, og hver for seg, undersøke om vi fyller denne oppgave eller om vi har mistet dens kraft. La oss overveie hvordan det i virkeligheten, i det daglige livs foreteelser, står til med vår evne til tro, håp og kjærlighet.

*

Mine kjære venner, vi kan ikke hylde vår hellige Fader og ikke takke ham bedre for hans innsats enn i det vi lar hans ord bli en levende virkelighet i vårt eget liv. Hvor han går må også vi gå. Hva han sier må også lyse gjennom våre ord. Som han handler må også vårt virke være. Da vil ondskapens makter aldri få bukt med oss, med vår sjelefred, med vår kjærlighetsevne, med vår tålmodighet og godhet i heim og arbeidsplass, i alle våre mellommenneskelige forhold. «Se hvor de elsker hverandre», lød det om de første kristne, hvis tradisjon lever videre ned gjennom tidene, voktet av Kirken ut fra St. Peters stol. Det er viljen og evnen til å elske som skal lyse den endelige seier heim og bringe freden tilbake på jorden. La oss derfor handle og lide i vår hellige Faders ånd og slik hjelpe til at kjærligheten seirer over hatet. La det ikke være tomme ord, når vi synger:

«Vi elsker de bånd som oss binder
til sjelenes vokter på jord.»

Nei. Men hele vårt liv, hele vår livsførsel, må bære vitnesbyrd om sannheten i vår bekjennelse:

«Vi elsker vår Kirke hvis krone
er torner fra Golgatas jord.

Det evige Rom er dens trone,
dens septer er sannhetens ord.

I trengslenes stormnetter sorte
mot helvetes rasende porte
dens brudgom som aldri er borte
beskytter sin Kirke på jord.»

Må Gud alltid holde sin hånd over sjelenes vokter,
vår hellige Fader, Pius XII.

Amen.

PINSETANKER

Av Credo.

*Enno ein gong fek eg vetren at sjå for våren at røma.
Heggen med tre, som der blommar var på, eg atter såg bløma*

sier Vinje i det diktet som gjennom Griegs musikk like-
som har fått vinger og svever usynlig over så mange
oppbrudd fra livet her i Norge. Det er ikke lenge imellom
at man leser fra begravelser at *Våren* er blitt spilt av
strykeorkester mens kisten ble senket og da vet man
hvordan stemningen har vært, full av bristende vemod.

Det er en underlig selvmotsigelse i dette at akkurat
denne tiden da alt våkner til nytt liv kan gjøre en så
vemodig, at nettopp denne brusende, vidunderlige fylde
av liv, denne nye ånd som gjør alt levende, vekker tanker
om at her får man være med engang igjen, men mon
det er denne gangen og så aldri mere.

Ja, vårt liv er kort, vi vet allesammen at det bare
er en begrenset tid vi skal leve her på jorden og at en
dag skal det være som en drøm alt dette som forekommer
oss så viktig. Det er viktig også, ikke for verden og
menneskene kanskje, eller rettere sagt bare i den måle-
stokk vi realiserer selve idéen med livet, men for oss
selv. Vi har bare dette ene livet på jorden, til å oppleve
alt i, til å gå til grunne i, eller bli lykkelig i, til å forstå
eller til å la være å gjøre det.

Forstå livet, det er jo det vi alltid er opptatt av, så
lenge vi virkelig lever da og ikke er levende døde som
avfinner oss med tilværelsen og kveler uroen i vår sjel
over dager uten mening og mål.

Vi vet ikke om det er et tilfelle at pinsen og våren
faller sammen eller rettere sagt at vi fikk pinsen, åndens
fest, om våren. Men man kan ha en dunkel anelse om
en dyp sammenheng og at det er en korrespondanse
mellom dette nye livet på den grønnende jord og åndens
liv i vår sjel; mellom den stormende begynnelse som
fører til en tidsbegrenset utvikling og evighetslivet som
aldri tar slutt, men går fra lys til lys.

Våren bringer den årlige fornyelse, men det er pinsens
evig unge budskap at åndens liv alltid fortsetter og fører
videre og ikke dør hvis det alltid på ny får legge dugg over
vårt hjertes slagne enge og fornye det som synes fattig
og uten utsikter etter jordiske mål.

Vi kan komme til å oppleve jordens vårtime mange
ganger hvis det er meningen at vi skal leve et noenlunde
langt liv, og like mange pinser. Ikke alle er lyse og
lykkelige, men pinsen er ånd og håp og tilsier oss alltid
på ny nytt liv og at vi skal vandre i lyset om vi vil leve

åndens liv og akseptere betingelsene for dens virke, hvor
mørkt det så er omkring oss.

Det er et underlig liv dette åndens liv, fullt av indre
spenning, skjønt det kan forme seg nokså begivenhets-
løst ytre sett. Det har sine vannærer gående dypt nede
og sitt stadige oppkomme, sitt levende vann. Man kan
gjøre underlige erfaringer om at mennesker som har
levet på den måten, i pakt med ånden, har satt dype
spor etter seg. De kan ha levet så stille at bare få har
kjent dem, men deres skjulte liv har likevel vært så
sterkt at de som har møtt dem ikke kan glemme dem
igjen. Gjennom dem har de følt dragingen til det evige.

De virker også etter at de er gått bort, gjennom lengs-
ler de vakte og tanker de sådde. De syntes aldri selv
at de var noe eller at de fikk utrettet noe, men denne
ydmykhet har vært som en stille vannflate hvor det
evige har kunnet kaste sitt speilbilde.

De har vært sendebud uten å vite om det, i kraft av
en personlighet i forvandlingens tegn, sine lengsler og
sin mottakelighet for ånd, sin dype villighet og kjær-
lighet.

Søren Kierkegaard skriver noen underlige ord som er
verd å overveie i forbindelse med tankene om ånden.

«Som det kostelige velluktende ikke blott når det ut-
gydes utbreder vellukt, men i den grad inneholder vel-
lukt i seg, er vellukt, at det gjennomtrenger karet hvori
det er og endog — *gjemt utbreder* vellukt: således er
åndens goder i den grad meddelelse at besiddelsen er
meddelelse, det selv å erverve dem er å berike andre.

Herav følger at all den tid du anvender på å erverve
disse goder, i hvert øyeblikk du gleder deg ved deres
besiddelse, er du så langt fra å være selvisk beskjef-
tig med deg selv at du er umiddelbar meddelende.»

Åndens goder er meddelelse. Så full av kraft er ån-
den, mener altså Kierkegaard, at det er en radioaktivitet
bare dette å strebe etter ånd og ville leve åndens liv.

Men kan egentlig noe liv bli uinteressant og uten
perspektiv på denne måten, og er det ikke knyttet slike
muligheter til ethvert liv at det kan leves rikt, hvor ringe
det enn kan være i sine ytre forhold?

Man kan bli engstelig for å tale og skrive om så opp-
høyede ting. Men det er pinse og vi skal trøste og hjelpe
hverandre. Vi forsøker å finne stiene til de hemmelige
hellige stedene hvor de har trådt som har levet før oss
og som fortsetter å leve i kraft av det åndens liv de
begynte her i vårt lave hus og som har «gitt støvet
ørnevinger».

St. Olavsmenigheten i Trondheim feirer jubileum.

Søndag 26. april har St. Olavs menighet i Trondheim feiret 40 års dagen for sin beståen. Det var den 23. februar 1902 at biskop Fallize vigslot den nye St. Olavs kirke i Trondheim og installerte pastor Coelestin Riesterer som første sokneprest. Ved dekret av 1. oktober 1899 hadde biskopen delt den katolske menighet i Trondheim og fastsatt den nye menighets område. Den skulde omfatte: «Trondhjem med undtagelse af forstaden Ihlen; i Søndre Trondhjems amt den del af Strinden og Selbu fogderi, der begrensens mot vest af Nidelven mellom Trondhjem og Brøttum ved munningen af Selbusøen; Nordre Trondhjems amt.» Den gamle menighet, Jesu hl. hjertes kirke i Trondheim, skulde omfatte: «Forstaden Ihlen af byen Trondhjem,» resten av Søndre Trondhjems amt og Romsdals amt.» Da Jesu Hjertes menighet ble opphevet i 1929 tilfalt dens område St. Olavs menighet, unntatt Møre og Romsdals fylke som fra 1923 henhørte under St. Sunnivas menighet i Molde. I dag omfatter derfor St. Olavs menighet, Trondheim, de to fylker: Sør- og Nord-Trøndelag. Til å begynne med hadde menigheten 26 innskrevne medlemmer — i dag har den 125 ifølge siste telling. Dertil kommer St. Elisabets hospitalet med 30 Elisabetssøstre. St. Olavs kirke i Trondheim har hatt følgende sokneprester: pastor C. Riesterer (1902—1923), pastor Josef Recktenwald (1923—1925), pastor August Rottier (1925—1927), pastor Gerhard de Geus (1927—1929) og pastor Hermann van der Velden (1929—1931). 1931 ble Norges apostoliske vikariat delt i 3 kirkedistrikter og som følge derav kom St. Olavs menighet inn under styret av det nye kirkedistrikt «Mellom-Norge», som ansatte pastor Cyriacus Toll til sokneprest og etter ham den nåværende pastor Antonius Deutsch. To av de nevnte sokneprester er allerede gått heim til Gud: pastor C. Riesterer, † 14. september 1938 og pastor C. Toll, † 15. juni 1936.

Da 23. februar faldt midt i mørketiden som ble enno mer følelig ved blenningsforskriftene, fant soknepresten det best å henlegge festligholdelsen av jubileumsdagen til våren.

Menigheten forberedte seg på den minnerike dag ved en 6 dagers retrett. Denne ble ledet av sokneprest Stelzmann fra Kristiansund og var godt besøkt. Hver aften kl. 20 såes en stille skare av menighetens folk vandre til St. Olavs kirken og samle seg om paterens prekestol. Han talte med iver og varme og fremla på en gripende måte de gamle og dog alltid nye og viktige sannheter om menneskets endelige mål, om synden, om lidelsen, om alterets hellige sakrament. Fredag kveld førte han sine tilhørere til Jesu hellige hjerte for å innprente dem Kristi sinnelag som det store forbilde, og lørdag kveld talte han

gripende om Maria, Guds mor og vår åndelige mor og om hennes betydning for vårt åndelige liv. Sokneprest Stelzmann leste også hver dag i retrettuken den hellige messe for deltagerne og holdt en kort tale ved den. Så ble retretten avsluttet søndag 26. april med felles kommunion og predikantens tale om Kristi kongedømme ved jubileumsmessen.

Den apostoliske prefekt Witte var kommet til Trondheim allerede fredag middag etter en lang og besværlig reise med avgang fra Molde onsdag formiddag. På jubileumsdagen holdt prefekten prelatmesse og ble assistert av sokneprestene Deutsch og Stelzmann. Kirken var stilfullt pyntet med girlander av granbar både i koret og i langskipet. Lys kunde det ikke bli så mange av i disse rasjonerings-tider. Men med blomstene gikk det bedre, takket være de rike gaver fra menighetens side. Således strålte alteret i en verdig høgtidsdrakt. Søstrenes sangkor utførte en vakker tostemmig messe. En andektig skare fylte kirken. Menigheten var mannsterk møtt fram. Etter denne jubileumsmesse ble takkesalmen «Store Gud vi lover Deg» sunget og så meddelte den apostoliske prefekt den sakramentale velsignelse. Kl. 18.45 em. samledes menigheten atter til pontifikalandakt forrettet av prefekten. Soknepresten for St. Olavs menighet holdt jubileumstalen. Etter talen lyste prefekten iført sitt fulle ornat den pavelige velsignelse over menigheten som hadde deltatt i retretten. Under den pontifikale andakt ble høgtidelige forbønner frembåret for de to avdøde sokneprester og for de øvrige av menigheten som er hensovet i løpet av de 40 år, for sokneprestene som enno er i live og for hele menighetens åndelige vel og framgang.

Her vil skriveren av disse linjer gjerne få si, at man på grunn av de vanskelige tidsforhold ikke har sendt telegrafisk eller skriftlig feshilsen til de tidligere sokneprester i anledning dette jubileum. Men vi tror, at de vil glede seg, når de leser i «St. Olav», at de ble minnet i forbønnen, og gjennom «St. Olav» vil vi be pastor Recktenwald, pastor Rottier, pastor de Geus og pastor van der Velden ta imot takk og ære for deres velsignelsesrike virke ved St. Olavsmenigheten i Trondheim.

Etter at den sakramentale velsignelse var gitt og andakten var endt, begynte festmøtet i foreningslokalet. Det beskjedne lokale var vakkert pyntet med girlander og granbar. På den mest fremragende plass sto den prektige Sankt Olavs fane som mange av leserne kjenner fra Stiklestadvalfartene. Etter sang og velkomsttale holdt den apostoliske prefekt et foredrag og ga et historisk overblikk over St. Olavs menighets oppståen og utvikling gjennom 40 år. Som et særlig gledelig trekk ved kirkejubileet nevnte han at biskop Fallize også holdt ferming på vigselssdagen, 23. februar 1902. Det var to fermlinger. Den ene av dem, frk. Marit Brækken fra Eidsvåg i Romsdal ble siden søster Hallvarda av kongregasjonen av den hl. Elisabet. Søsteren var til stede på festmøtet og kunde således samtidig med menighetens jubileum feire 40 års dagen for sin ferming. Hele foredraget var meget interessant. Derpå servertes

en liten forfriskning, liten i sammenligning med normale tider, men fin og delikat og vel verd anerkjennelsens og takkens ord til menighetens damer som hadde stelt med den. Som avslutning på det vellykkede festmøte istemte man til slutt salmen: Gud signe vårt dyre fedreland.

Det rike åndelige utbytte av retretten i anledning dette jubileum vil bevirke, at 40 års dagen for menighetens beståen sent vil glemmes, men bli stående i vår bevissthet som en velsignelsens og nådens dag. Må Gud føre menigheten til enda rikere utvikling og blomstring og må Hellig Olav ved sin forbønn hos Gud være dens mektige protektor!

D.

Tro og fornuft.

Ved H.

VI.

Pantheismen og vårt Gudsbegrep.

Den kristne må kunne forsvare sin tro overfor den oppfatning som siden det attende århundre går under navn av pantheisme, men er av eldre opprinnelse, kjent både i Østen og Vestens land.

Idet vi har bevist at Gud eksisterer som et fra verden forskjellig vesen, som er åndelig av natur, har bevissthet om seg selv, er personlig og fritt, har vi også bevist at verden er skapt. Dermed er også pantheismen motbevist og utelukket.

Navnet pantheisme skriver seg som sagt fra 18. årh. Før kaltes denne verdensanskuelse atheisme. For når alt er Gud, er Gud absolutt ingen ting. Pantheismen legger enheten, alle tings innerste bærende prinsipp, inn i selve tingene, slik at disse forholder seg til enheten som accidentia til substansen. «Gud er alle tings immanente årsak,» sier Spinoza.

Pantheismen er også monisme: All forskjell berører bare fenomenene, bare det tilsynelatende, ikke tingenes innerste vesen: Gud er alt, alt er Gud.

Pantheismens opprinnelige form kalles hylozoisme: Enhet og mangfold. Gud er verdenssjelen. Slik lærte allerede inderne. Brahma er den felles store årsak, verden er bare Brahma som har utfoldet seg: Men hvis verden er det ene, er Brahma, så har verden ingen virkelig eksistens. Den er bare enheten. Slik har da også brahmismen utviklet seg, særlig i Vedantssystemene.

Pantheismen opptrer også under en annen form og kalles da akosmisme: Gud er altet. Mangfoldet er virkelig, det som holder alt sammen til en enhet er bare noe tenkt, er bare pluraliteten. Pankosmismen på sin side lærer: Alt er Gud.

På forskjellige former av den indiske og greske hylozoisme og akosmisme har senere tiders tenkere bygd opp sine systemer, især da Spinoza, som skaper den fullt utviklede pantheisme. Mot denne står så senere tiders atomisme med sin mekaniske og dyna-

miske materialisme på den ene side og den subjektive idealisme på den annen: Mangfoldet er det opprinnelige, føyd sammen og holdt sammen av en formell enhet: Naturen og morallovene.

Men ut fra sine egne prinsipper ender pantheismen uvegerlig i materialisme, for ethvert system, det være seg aldri så idealistisk, ender naturnødvendig i materialisme, når det ikke tar det Absoluttes personlighet alvorlig.

Kirken har tatt avgjørende stilling til alle former av pantheismen og har forkastet og fordømt dem alle ved avgjørelsene som falt i tredje sesjon av Vatikanconciliet (1869—1870).

Beviset for Guds eksistens som vi til no har framstilt det, viser oss Gud som et absolutt vesen, som er, eksisterer i og ved og av seg selv. Derfor er det i Gud ingen forskjell på vesen (essentia) og væren (eksistentia): Gud er den som er. Å være er Guds egentlige vesen. Gud er selve tilværelsen. Han er «esse subsistens». Derfor er Han også selve den uendelige fullkommenhet, den rene væren, den reneste virkelighet. Denne Guds rene væren adskiller Ham fra alt annet som er til, som ikke er, men bare har væren, har virkelighet. Fullkommenheten er Guds individuasjon, er det som skiller Ham og adskiller Ham fra alt annet. Pantheismens argument mot den personlige Gud, mot Guds personlighet, at «enhver determinasjon er en negasjon» har derfor ingen verdi. Begrepet den personlige Gud, forskjellig fra og adskilt fra verden, åndelig og eksisterende i og ved og av seg selv, betegner m. a. o. den høyeste fullkommenhet i Guds vesen.

Pastor Weirig in memoriam.

Tale ved hans bære.

Av A. J. Lutz.

«Vi har godt mot og har den gode vilje å dra bort fra legemet og være heime hos Herren». Med disse ord forklarer apostelen Paulus (II. Kor. 5, 8) hva døden er for oss kristne. Å dø, det er å komme heim, å gå inn i det evige fedreland. På jorden har vi også en heim og et fedreland, og mange gaver av vår Skaper kan vi glede oss over. Men alle de goder denne verden gir oss er vi utsatt for å miste. Og mens vi eier og nyter dem er de ofte blandet med bitterhet og sorg, og alltid forbundet med en hemmelighetsfull fornemmelse av at intet i verden kan gi vårt hjerte den fulle fred. Det bor en udødelig trang til det Uendelige, Evige, i vår sjel.

Skaperen selv har lagt denne trang i oss, fordi Han har skapt oss til seg. Derfor er det en stadig uro i hvert menneskes sinn som virkelig lever i bevissthet om sin åndelige natur.

Og lever vi i bevissthet om at vi ved kristendommens nåde er blitt Guds barn, «Guds arvinger og

Kristi medarvinger» så blir uroen enno dypere. En kristen kan aldri finne hvile på jorden.

For «vi vandrer i tro, ikke i syn» (II. Kor. 5, 7). I troen! Vi kjenner Gud vår Fader og vår Frelser, men bare i mysteriets mørke. Derfor føler vi at «vi vandrer i utlendighet borte fra Herren, så lenge vi er i legemet». Vi vil se Gud, eie Ham i hans evige klarhet.

Derfor er en from kristens liv en stadig lengsel. Vi går her og sukker som i landflyktighet. «Vi vil dra bort fra legemet og være heime hos Herren».

Ved døden kommer denne lengsel til ro. Døden bryter de bånd som knytter oss til denne verden. «Støvet vender tilbake til jorden, og ånden går tilbake til Gud som ga den» (Predik. 12). Hvor vel-signet er det ikke å ile Gud imøte, å nå fram til et evig samfunn med Fader, Sønn og den hellige Ånd som hadde tatt bolig i vår sjel!

Den fromme prest vi i dag skal følge til graven kjente hele sitt liv igjennom denne lengsel etter Gud. Ikke slik at livet var en byrde for ham. Han satte pris på hver dag Gud skjenket ham, fordi han var glad i å arbeide for Kirken. Som ganske ung prest kom han til Norge for under sin landsmann biskop Fallizes ledelse å tjene den katolske sak. I over 40 år var han virksom på skolen i katekismens undervisning, på prekestolen og i skriftestolen, først som kapellan, senere som sokneprest eller som rektor for St. Josefsøstrene og St. Elisabethsøstrene. Han eide en særlig stor kjærlighet for den liturgiske gudstjeneste, en utpreget sans for skjønnheten og betydningen i de kirkelige seremonier, og en riktig forståelse av den ånd som skal besjele kirkesangen. Med en allsidig iver tjente han Kirken hele sitt liv, alltid villig til å ofre seg for den katolske sak.

Men hans arbeid var alltid besjelet av bønnens ånd fordi han levet stadig i tanken på Gud, drevet av en stadig uro etter å leve i full overensstemmelse med Guds vilje, selv i de minste enkeltheter av det daglige liv.

No er han nådd fram til målet. No har han fått hvile. Allerede for flere år tilbake var hvilen fra arbeidet blitt en nødvendighet for ham. Hans livsaften var kommet; han var trett av den lange arbeidsdag. Men no er også hans lengsel etter Gud kommet til ro. No vandrer han ikke lenger i utlendighet, men er gått inn i evighetens lyse dag. Dette er det store øyeblikk i livet, når sjelen endelig vender tilbake fra utlendigheten til det himmelske fedreland, «med Faderens og Lammets navn skrevet på sin panne» (Johs. Åpenb. 14). Det store øyeblikk, men et øyeblikk som aldri går over, men varer evig.

Om tre måneder skulde vår kjære avdøde ha feiret sitt 50 års jubileum som prest. Vi hadde gledet oss til å feire denne dag med ham, og Hans Høyærverdighet biskopen hadde nok ønsket på denne dag på en verdig måte å takke ham for hans innsats i det katolske apostolat i Norge. No feirer han sitt jubileum i himlen, forenet med vår høyeste prest Jesus Kristus.

Men de norske katolikker og hans kolleger vil

ikke glemme ham; og vi vil sikkert også nyte godt av hans forbønn i himlen for den Kirke han så høgt har elsket her på jorden.

Amen.

Gravferden.

Som vi leste i forrige nr. av «St. Olav» er pastor Johannes Weirig gått bort og ble begravet fredag 8. mai. Torsdag aften var det liturgisk sørgeandakt, med avsyngelsen av Officium for de avdøde, sunget av de tilstedeværende prester, og med godt frammøte av søstre og andre av menigheten.

Fredag var høgtidelig rekviemesse selebrert av pastor Ugen, assistert av prestene Borsboom og Sund med pastor Duin som seremonimester. Det var i det hele 18 prester som ledsaget sin embetsbror til graven, og alle herværende søsterkongregasjoner var representert og god deltagelse av menigheten. Skjønt han de siste år ikke har kunnet inneha noe embete på grunn av svak helse, var han alltid på sin plass i kirken, knelende i bønn og fulgte levende med til minste detalj i den Hellige messe. Og da søstrene ved graven istemte salmen «Når min siste stund opprinner» uttrykte det ganske treffende det inntrykk man fikk av den stillfarende prest. No er hans plass tom i kirken og man savner den alltid våkne ærverdige skikkelse i koret.

En deltager.

„Kristi herskare.“

Med denne overskrift bringer «Osservatore Romano» for 1. mai d. å. følgende opplysninger: I den statistikk som «Kongregasjonen for ordenssamfund» har utgitt og som inneholder, oppdelt i tre grupper, en fortegnelse over alle de religiøse ordener og kongregasjoner som hører under Kongregasjonens jurisdiksjon. Første og andre delen omfatter ordenene og kongregasjonene for menn og tredje delen omfatter alle ordenssamfund for kvinner.

De mannlige ordener som står under denne Kongregasjon utgjør tilsammen 61 med 109 656 medlemmer. De mannlige kongregasjoner omfatter 95 med 110 385 medlemmer. Samme Kongregasjon har jurisdiksjon over 732 kvinnesamfund med 586 646 medlemmer.

Av de mannlige ordener er jesuitsamfunnet den største med 26 303 medlemmer, fordelt over 1531 ordenshus. Deretter følger Franciskanerne med 24 148 medlemmer, fordelt over 1985 ordenshus. Capusinerne følger med 13 510 medlemmer, benediktinerne med 10 055, dominikanerne med 6537, trappistene med 3461, augustiner-eremitene med 3099 medlemmer. — Blant kongregasjonene har brødrene for de kristne skoler største antall medlemmer, nemlig 15 303. Så følger salesianerne med 11 702, maristbrødrene med 6941, redemptoristene med 6652, oblatene med 5277, kongregasjonen for misjonene med 5155, kongregasjonen for det Guddommelige Ord med 4955 og kongregasjonen av den Hellige Ånd med 3662 medlemmer.

Blant ordenssamfund for kvinner når Vincentiussøstrene det høge tall av 43 395 medlemmer. Andre kongregasjo-

ner som også har stort medlemstall er Caritassøstrene, søstrene av den Gode Hyrde, Barmhjertighetsøstrene, Hellig Korssøstrene og andre høgt fortjente og navngjetne ordenssamfunn.

Søster Louise Germaine Martin.

Tirsdag 5. mai døde søster Louise Germaine etter et langt og smertefullt sykeleie. Med henne har St. Josephssøstrene mistet sin eldste medsøster; hun hadde nådd den høge alder av 91 år.

Etter å ha vært en meget skattet lærerinne i mange år, både på St. Josephs Institutt, Oslo og i Fredrikstad, ble hun litt etter litt mindre kjent for omverdenen, ettersom alderen tok kreftene fra henne. Men selv om hun i sin livsaften ikke synlig virket med i menighetslivet, var hun likevel en aktiv apostel, idet hun tok del i Kirkens anliggender ved sin varme interesse og inderlige bønn.

Søster Louise Germaine har funnet sitt siste hvilested på kirkegården i Fredrikstad, — i det land som var blitt hennes annet fedreland, og liksom kjært som det fjerne Frankrike som var hennes første.

Minnest om hennes lyse, edle sinn og hennes rike ånd vil leve videre iblant oss, og sikkert vil hun fortsette å være en forbeder for Kirken i Norge.

R. I. P.

TOLLFRIE TANKER

Alt, selv det største om oss, består egentlig bare av småting: vårt legeme av celler, havet av dråper, materien av atomer, tiden av øyeblikk osv. Også vårt liv består utelukkende av små avgjørelser, som de store bare er resultatet av.

Men nettopp derfor fristes en lett til å svikte i troskap. En lar minuttene gå fra seg og akter ikke på de små ting. Men i en uke blir minuttene til mange timer og i et år til mange dager. Utroskap i det små er ødeleggende — som en regneoppgave blir feil om man overser et eneste tall. Slik er det også i livets store regnestykke. Mange må når de står ved livets fasit i selvanklage tenke på at de satte pluss hvor de skulde ha satt multiplikasjonstegn, parentes hvor de burde ha satt tankestrek osv., fordi de finner at hendelsene ikke har forholdt seg som pluss til en gitt sum, men som faktorer som har mangedoblet feilen. Men da er det for sent å regne om.

Et lite kursus i kirkelatin.

XXI.

- A. Det er bra å legge sammen alle ordlistene til en liten ordbok. På denne måte repeteres gloser.
- 1) Ta et stort ark papir (eller flere) og brett

det sammen langs etter og tvers over for å lage spalter. Skriv da en bokstav fra alfabettet over hver spalte (A, B osv., men ikke Æ, Ø Å, som ikke forekommer på latin).

- 2) Gjennomgå ordlistene fra hver time og skriv ordene i den riktige spalte.
- 3) Renskriv hver spalte i alfabetisk orden, og legg samtidig til noen nye ord som følger med denne timen.
- 4) Ved siden av navnordene pleier man å skrive genitiv kasus f. eks. *saeculum*, i evighet; *Maria*, *ae* Maria.
- 5) Adjektiver skrives med alle 3 endelser, f. eks. *sanctus*, *a*, *um* hellig.

B.

A.

absconditus, *a*, *um* gjemt, skjult.
adscribere å tillegge, tilskrive.
aestimare å verdsette, vurdere, anse for.

B.

benignus, *a*, *um* mild, god, snill.

C.

cantare å synge.
cogitare å tenke på, overveie.
comedere å spise.
confidentia, *ae* tillit.
consilium, *i* råd.
contraria, *orum* (fl.) motgang.

D.

displicentia, *ae* mishag, misnøye.
dormire å sove.

E.

eligere å velge.
exorare å bønnfalle, tryggle, be innstendig til.
expectare å vente på, bie på.

F.

fiducia, *ae* tillit, tiltro.
firmiter, *adv.* fast, bestemt.

G.

gemere å jamre, sukke, stønne.

I.

ideo derfor.
impius, *a*, *um* ugudelig.
incipere å begynne, ta fatt på.
intra inne, i, innenfor.

L.

laborare å arbeide.
laetitia, *ae* glede, fryd.
legere å lese.
libenter, *adv.* gjerne, med glede.

M.

minus mindre.
miseria, *ae* elendighet, ulykke.

N.

necessarius, a, um nødvendig, påkrevet.

O.

obediencia, ae lydighet.

P.

paratus, a, um (for)beredt, ferdig, (ut)rustet.

perfecte, adv. fullkomment.

pétere å streve etter, søke, hige etter.

plus mere.

pónere å sette, legge.

praesentia, ae nærværelse.

praestare å skaffe, gi.

profunde, adv. dypt.

propositum, i forsett.

Q.

quam enn, hvor!

quiescere å hvile.

S.

sanctificare å helliggjøre.

satiare å mette, tilfredsstille.

scribere å skrive.

secretum, i hemmelighet.

servitium, i tjeneste.

stare å stå, holde seg, vedbli.

submittere å underkaste.

sustinere å utholde, tåle.

T.

tacere å ti stille, være taus.

V.

valde, adv. meget, i høy grad.

vigilare å våke.

viriliter, adv. mannlig, modig.

- C. I neste time gis en del sitater fra *Kristi Etterfølgelse*, som du kan oversette uten videre kjennskap til grammatikk eller gloser.

Hechjemme —

Bergen. Pave Pius XII's 25 års jubileum ble 13. mai feiret av St. Pauls menighet på en enkel og verdig måte i kirken kl. 19 med foredrag av kapellanen, pastor Taxt, om Hans Hellighet pavens person, og foredrag av soknepresten, pastor Gorissen om paven og den moderne tid. Begge foredragsholdere talte med glød og begeistring om denne fremragende personlighet, som Guds nådige forsyn har satt som leder av Kirken i denne trengslenes tid. — Kapellanen forsto mesterlig å skildre Hans Hellighet paven slik at man fikk et levende inntrykk av den fromme prelat, den sterke personlighet, den dyktige diplomat og den store taler med de ualmannelige språkkunnskaper. Han ga et bilde av Kirkens øverste hyrde som måtte fylle enhver katolikk med glede og stolthet. — Soknepresten innledet sitt foredrag med en uttalelse av den kjente engelske forfatter, Chesterton. —

Om ikke pavedømmet allerede hadde vært til måtte man skape en slik institusjon, sier Chesterton; et synspunkt soknepresten i sitt utmerkede foredrag fikk vise berettigelsen av. — Han talte om Kirkens kamp for de undertrykte i lens-tiden, i renessansetiden og i nutiden, om pavens arbeid for sosial og nasjonal rettferdighet, og viste hvilke kolossale oppgaver som no påhviler Vår Hellige Får. Pius XII's første uttalelse etter hans valg var at han vilde arbeide for fred, og soknepresten sluttet sitt foredrag med å uttale håpet om at pavens valgspåk «Opus justitiae pax» måtte bli virkeliggjort etter alt hva nasjonene no har fått gjennomgå. — Koret var pyntet med pavens farger, og kirken var full til trengsel. — Den vakre høgtidelighet ble avsluttet med pavens bønn for fred, og avsyngelsen av «Gud signe vårt dyre fedreland», som istemtes av hele forsamlingen.

J.

Oslo. Vår Hl. fader i Roms bispejubileum ble feiret Kristi Himmelfartsdag under stor tilslutning. Alle kirkene var overfylt til morgenmessen og praktisk talt alle gikk til den hellige kommunion. Under pontifikalmessen i St. Olavskirken holdt hs. høgærverdighet biskopen den manende tale, som finnes gjengitt annet sted her i bladet. Biskopen ble under messen assistert av sokneprest Sund, pater de Paepe og pastor Hogenes. Som vanlig bidro det fortrinlige kor under ledelse av sin dyktige dirigent O. Olafsen sitt til at gudstjenesten ble en verdig og uforglemmelig høgtidsstund.

Oslo. Marikongregasjonen hadde selskapeleg møte i klubblokalet Kristi Himmelfartsdag, den 14. mai. Frammøtet var godt, 31 medlemmer. — Fransiskanerpater Novatus holdt foredrag om fransiskanernes komme til Norge omkring 1230 og deres virke der inntil reformasjonen. Det sympatiske foredrag, som var strengt vitenskapelig underbygd, ble påhørt med den største interesse, og prefekten ga uttrykk for Mariakongregasjonens takknemlighet like overfor foredragsholderen for hans verdifulle orientering om ordenens innsats her i disse dunkle, halvt forglemte århundrer. — Etterpå drakk vi te, og som avslutning fikk vi en samtale om religiøse emner, ledet av preses, pastor Duin. — Dette var det siste selskapelege møte i semestret. Dog ble det truffet bestemmelse om en landtur søndag den 14. juni.

Sekretæren.

Oslo. St. Halvardslaget feiret St. Halvards-dagen den 15. mai med en familieaften som hadde samlet stappfullt hus. Til vår store glede og takknemlighet bæret Hs. Høgærverdighet biskop Mangers oss med sitt nærvær sammen med en hel stab geistlige. — Etter at formannen hadde åpnet med et hjertelig velkommen til alle og St. Halvard-sangen var sunget, holdt pater Lutz sitt foredrag om Lourdes under stor stillhet. Det var en opplevelse for oss å få en slik verdifull orientering om det som hendte i Lourdes. Og da vi også fikk se lysbilder derfra følte vi oss enda mer grepet av det vidunderlige i disse hendelser. — Den materielle del av programmet bød på en overraskelse, da en velkjent og kjær (men i disse tider sjelden) duft strømmet gjennom vårt foreningslokale. Kaffevisen ble sunget med begeistring. — Festen fortsatte til langt på aftenen med allsang og hyggelig samvær. Vi hadde også anledning til å glede oss over frk. Adelaide Jørgensens skjøne deklamasjonskunst. Vi håper å få høre henne ofte. — Formannen Wilfred Fialas avskjedsord til gjestene: «Takk fordi dere kom! Og velkommen igjen!» understreker vi og ønsker at St. Halvards menighet snart må få sitt nye og store foreningslokale slik at enno flere får plass. Det har etter en gang vist seg at det lokale vi har er i knappeste laget.

Eka.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo